

SAYIŞTAY KARARLARI

- *GENEL KURUL KARARLARI*
- *TEMYİZ KURULU KARARLARI*
- *DAİRELER KURULU KARARLARI*

SAYIŞTAY GENEL KURUL KARARLARI

Sayı : 4686/1

Tarih : 7.1.1991

ÖZETİ : 6245 sayılı *Harcırah Kanununun 20'nci maddesine göre hastalıkları icabı bu Kanunun 18'inci maddesinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi gerektiği resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere, aile efradından refakat edenlerin Devlet memuru olması halinde de hastaya refakatin 6245 sayılı *Harcırah Kanununa göre harcırah ödenmesini gerektirir bir görevlendirme olarak kabulü hk.**

K O N U

6245 sayılı *Harcırah Kanununun 20'nci maddesine göre hastalıkları icabı bu Kanunun 18'inci maddesinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi gerektiği resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere, aile efradından refakat edenlerin devlet memuru olması halinde, refakat süresince yevmiye ve yol masrafı verilmiş olmasının refakat eden memurun bu süre içinde görevli sayılması sonucunu doğurup doğurmayacağı hususunda Sayıştay görüşü tespitine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanlığı istemi.*

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

6245 sayılı Kanunun 20 nci maddesi :

Hastalıkları icabı 18 inci maddesinin (C) bendinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi lüzumu resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere refakat edecek aile efradından birisine yalnız gidiş ve dönüş için ve aile efradından refakat edecek bir kimse bulunmadığı takdirde kurumlarınca terfik olunacak memur veya hizmetliye de bu işin devamı müddetince yevmiye ve yol masrafı verilir.

6245 sayılı Kanunun 3371 sayılı Kanunla değişik 20'nci maddesi:

Hastalıkları icabı 18 inci maddenin (c) bendinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi lüzumu resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere refakat edecek aile efradından birisine ve aile efradından refakat edecek bir kimse bulunmadığı takdirde kurumlarınca terfik olunacak memur veya hizmetliye bu işin devamı müddetince yevmiye ve yol masrafı verilir.

Aynı Kanunun 2562 sayılı Kanunla değişik 18'inci maddesinin (c) bendi:

Kanunları gereğince sağlık kurumlarında yatarak veya ayakta tedavi maksadıyla (*aile fertleri için ikamet mahalli dışına*) gönderilenlere, gidiş ve dönüşleri için yol masrafı ve gündelik ödenir. Ayakta tedavi görenlere ayakta tedavi süresince gündelik ve ikamet ettikleri yer ile tedavi kurumu arasındaki mutlak taşıt ücreti ayrıca ödenir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunla değişik 102'inci maddesi:

Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmetin 1 yıldan on yıla kadar (*on yıl dahil*) olanlar için yirmi gün, hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gündür. Zorunlu hallerde bu sürelerle gidiş ve dönüş için en çok ikişer gün eklenebilir.

Aynı Kanunun 2595 sayılı Kanunla değişik 104'üncü maddesi:

A) Kadın memura doğum yapmasından önce 3 hafta ve doğum yaptığı tarihten itibaren 6 hafta müddetle izin verilir. Bu süreden sonra da 6 ay süre ile günde birbuçuk saat süt izni verilir.

B) Erkek memura, karısının doğum yapması sebebiyle isteği üzerine üç gün izin verilir.

C) Memura isteği üzerine, kendisinin veya çocuğunun evlenmesi, annesinin, babasının, eşinin, çocuğunun veya kardeşinin ölümü halinde beş gün izin verilir.

Ç) Yukarıda belirtilen hallerden başka, merkezlerde atamaya yetkili amirler, illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar ve yurt dışında, diplomatik misyon şefleri tarafından dairesi amirinin muvakkatiyle, bir yıl içinde toptan veya parça parça olarak, mazeretleri sebebiyle memurlara 10 gün izin verilebilir.

Zaruret halinde on gün daha aynı usulle mazeret izni verilebilir. Bu takdirde ikinci defa aldığı bu izin yıllık izinden düşülür.

Bu fıkra hükmü öğretmenler için uygulanmaz.

Bu izinler sırasında özlük haklarına dokunulmaz.

Aynı Kanunun 243 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 105'inci maddesi:

Memurlara hastalıkları halinde, verilecek raporlarda gösterilecek lüzum üzerine, aylık ve özlük haklarına dokunulmaksızın aşağıdaki esaslara göre izin verilir.

A) On yıla kadar (*on yıl dahil*) hizmeti olanlara altı aya kadar,

B) On yıldan fazla hizmeti olanlara oniki aya kadar,

C) Kanseri, verem ve akıl hastalıkları gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığa yakalananlara onsekiz aya kadar, izin verilir.

Memurların, hastalıkları sebebiyle yataklı tedavi kurumlarında yatarak gördükleri, tedavi süreleri hastalık izinlerine ait sürelerin hesabında dikkate alınır.

İzin süresinin sonunda hastalıklarının devam ettiği resmi sağlık kurumlarının raporu ile tesbit edilenlerin izinleri bir katına kadar uzatılır. Bu sürelerin sonunda da iyileşmeyen memurlar hakkında emeklilik hükümleri uygulanır. Bunlardan gerekli sağlık şartlarını yeniden kazandıkları resmi sağlık kurullarınca tespit edilenler tekrar görev almak istedikleri takdirde, eski derece ve niteliklerine uygun görevlere öncelikle atanırlar.

Görevlerinden dolayı saldırıya uğrayan memurlar ile görevleri sırasında ve görevlerinden dolayı bir kazaya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memurlar, iyileşinceye kadar izinli sayılırlar.

Sihhi izin sürelerine esas hizmetin hesabında 87 nci maddede sayılan kurumlarda emekli keseneği veya sigorta primi ödenmek suretiyle geçen süreler ile askerlikte geçen süre dikkate alınır.

Aynı Kanunun 2670 sayılı Kanun, 368 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 2771 sayılı Kanunla değişik 108'inci maddesi:

Devlet memurunun bakmaya mecbur olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları, ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya önemli bir hastalığa tutulmuş olması hallerinde, bu hallerin raporla belgelendirilmesi şartıyla Devlet memurlarına, istekleri üzerine en çok altı aya kadar aylıksız izin verilebilir.

İstekleri üzerine; doğum yapan Devlet memurlarına en çok altı aya, yetiştirilmek üzere (bursla gidenler dahil) yurt dışına gönderilen memurlarla, yurt içine ve yurt dışına sürekli görevle atanan memurların eşlerine en çok dört yıla kadar aylıksız izin verilebilir.

Yurt dışına yetiştirilmek üzere ve sürekli görevle atanan memurların eşleri bu haktan bir defadan fazla yararlanamazlar ve bunların dönüşlerinde, 72 nci madde çerçevesinde, görev yerlerine bağlı olmaksızın atamaları yapılır.

Müsaade süresinin bitiminden önce mazeretini gerektiren sebebin kalkması halinde, memur derhal görevine dönmek zorundadır. Mazeret sebebinin kalkması halinde veya müsaade süresinin bitiminde görevine dönmiyenler, memuriyetten çekilmiş sayılırlar.

Yukarıdaki fıkralara göre aylıksız izin verilenlerin bu süreleri (keseneklerinin ve karşılıklarının kendileri tarafından her ay T.C.Emekli Sandığına gönderilmesini kabul etmeleri şartıyla) emeklilik yönünden eski derecelerinde değerlendirilir.

SAYIŞTAY GENEL KURUL KARARLARI

Sayı : 4686/1

Tarih : 7.1.1991

ÖZETİ : 6245 sayılı *Harcırah Kanununun 20'nci maddesine göre hastalıkları icabı bu Kanunun 18'inci maddesinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi gerektiği resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere, aile efradından refakat edenlerin Devlet memuru olması halinde de hastaya refakatin 6245 sayılı *Harcırah Kanununa göre harcırah ödenmesini gerektirir bir görevlendirme olarak kabulü hk.**

K O N U

6245 sayılı *Harcırah Kanununun 20'nci maddesine göre hastalıkları icabı bu Kanunun 18'inci maddesinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi gerektiği resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere, aile efradından refakat edenlerin devlet memuru olması halinde, refakat süresince yevmiye ve yol masrafı verilmiş olmasının refakat eden memurun bu süre içinde görevli sayılması sonucunu doğurup doğurmayacağı hususunda Sayıştay görüşü tespitine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanlığı istemi.*

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

6245 sayılı Kanunun 20 nci maddesi :

Hastalıkları icabı 18 inci maddesinin (C) bendinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi lüzumu resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere refakat edecek aile efradından birisine yalnız gidiş ve dönüş için ve aile efradından refakat edecek bir kimse bulunmadığı takdirde kurumlarınca terfik olunacak memur veya hizmetliye de bu işin devamı müddetince yevmiye ve yol masrafı verilir.

6245 sayılı Kanunun 3371 sayılı Kanunla değişik 20'nci maddesi:

Hastalıkları icabı 18 inci maddenin (c) bendinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi lüzumu resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere refakat edecek aile efradından birisine ve aile efradından refakat edecek bir kimse bulunmadığı takdirde kurumlarınca terfik olunacak memur veya hizmetliye bu işin devamı müddetince yevmiye ve yol masrafı verilir.

Aynı Kanunun 2562 sayılı Kanunla değişik 18'inci maddesinin (c) bendi:

Kanunları gereğince sağlık kurumlarında yatarak veya ayakta tedavi maksadıyla (*aile fertleri için ikamet mahalli dışına*) gönderilenlere, gidiş ve dönüşleri için yol masrafı ve gündelik ödenir. Ayakta tedavi görenlere ayakta tedavi süresince gündelik ve ikamet ettikleri yer ile tedavi kurumu arasındaki mutlak taşıt ücreti ayrıca ödenir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanunla değişik 102'inci maddesi:

Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmetin 1 yıldan on yıla kadar (*on yıl dahil*) olanlar için yirmi gün, hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gündür. Zorunlu hallerde bu sürelerle gidiş ve dönüş için en çok ikişer gün eklenebilir.

Aynı Kanunun 2595 sayılı Kanunla değişik 104'üncü maddesi:

A) Kadın memura doğum yapmasından önce 3 hafta ve doğum yaptığı tarihten itibaren 6 hafta müddetle izin verilir. Bu süreden sonra da 6 ay süre ile günde birbuçuk saat süt izni verilir.

B) Erkek memura, karısının doğum yapması sebebiyle isteği üzerine üç gün izin verilir.

C) Memura isteği üzerine, kendisinin veya çocuğunun evlenmesi, annesinin, babasının, eşinin, çocuğunun veya kardeşinin ölümü halinde beş gün izin verilir.

Ç) Yukarıda belirtilen hallerden başka, merkezlerde atamaya yetkili amirler, illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar ve yurt dışında, diplomatik misyon şefleri tarafından dairesi amirinin muvakkatiyle, bir yıl içinde toptan veya parça parça olarak, mazeretleri sebebiyle memurlara 10 gün izin verilebilir.

Zaruret halinde on gün daha aynı usulle mazeret izni verilebilir. Bu takdirde ikinci defa aldığı bu izin yıllık izinden düşülür.

Bu fıkra hükmü öğretmenler için uygulanmaz.

Bu izinler sırasında özlük haklarına dokunulmaz.

Aynı Kanunun 243 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 105'inci maddesi:

Memurlara hastalıkları halinde, verilecek raporlarda gösterilecek lüzum üzerine, aylık ve özlük haklarına dokunulmaksızın aşağıdaki esaslara göre izin verilir.

A) On yıla kadar (*on yıl dahil*) hizmeti olanlara altı aya kadar,

B) On yıldan fazla hizmeti olanlara oniki aya kadar,

C) Kanser, verem ve akıl hastalıkları gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığa yakalananlara onsekiz aya kadar, izin verilir.

Memurların, hastalıkları sebebiyle yataklı tedavi kurumlarında yatarak gördükleri, tedavi süreleri hastalık izinlerine ait sürelerin hesabında dikkate alınır.

İzin süresinin sonunda hastalıklarının devam ettiği resmi sağlık kurumlarının raporu ile tesbit edilenlerin izinleri bir katına kadar uzatılır. Bu sürelerin sonunda da iyileşmeyen memurlar hakkında emeklilik hükümleri uygulanır. Bunlardan gerekli sağlık şartlarını yeniden kazandıkları resmi sağlık kurullarınca tespit edilenler tekrar görev almak istedikleri takdirde, eski derece ve niteliklerine uygun görevlere öncelikle atanırlar.

Görevlerinden dolayı saldırıya uğrayan memurlar ile görevleri sırasında ve görevlerinden dolayı bir kazaya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memurlar, iyileşinceye kadar izinli sayılırlar.

Sihhi izin sürelerine esas hizmetin hesabında 87 nci maddede sayılan kurumlarda emekli keseneği veya sigorta primi ödenmek suretiyle geçen süreler ile askerlikte geçen süre dikkate alınır.

Aynı Kanunun 2670 sayılı Kanun, 368 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 2771 sayılı Kanunla değişik 108'inci maddesi:

Devlet memurunun bakmaya mecbur olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları, ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya önemli bir hastalığa tutulmuş olması hallerinde, bu hallerin raporla belgelendirilmesi şartıyla Devlet memurlarına, istekleri üzerine en çok altı aya kadar aylıksız izin verilebilir.

İstekleri üzerine; doğum yapan Devlet memurlarına en çok altı aya, yetiştirilmek üzere (bursla gidenler dahil) yurt dışına gönderilen memurlarla, yurt içine ve yurt dışına sürekli görevle atanan memurların eşlerine en çok dört yıla kadar aylıksız izin verilebilir.

Yurt dışına yetiştirilmek üzere ve sürekli görevle atanan memurların eşleri bu haktan bir defadan fazla yararlanamazlar ve bunların dönüşlerinde, 72 nci madde çerçevesinde, görev yerlerine bağlı olmaksızın atamaları yapılır.

Müsaade süresinin bitiminden önce mazeretini gerektiren sebebin kalkması halinde, memur derhal görevine dönmek zorundadır. Mazeret sebebinin kalkması halinde veya müsaade süresinin bitiminde görevine dönmiyenler, memuriyetten çekilmiş sayılırlar.

Yukarıdaki fıkralara göre aylıksız izin verilenlerin bu süreleri (keseneklerinin ve karşılıklarının kendileri tarafından her ay T.C.Emekli Sandığına gönderilmesini kabul etmeleri şartıyla) emeklilik yönünden eski derecelerinde değerlendirilir.

Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince görev yeri saklı kalarak aylıksız izinli sayılırlar. Bunlar hakkında 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri ile bu Kanunun 83 ncü maddesi hükümleri saklıdır.

Aynı Kanunun 5 ve 243 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ve 2771 sayılı Kanunla değişik 209'uncu maddesi:

Devlet memurları ile eşlerinin veya bakmakla yükümlü oldukları ana baba ve çocuklarının hastalanmaları halinde, evlerinde veya resmi veya özel sağlık kurumlarında ayakta veya yatarak tedavileri kurumlarınca sağlanır. Ancak tedavi giderleri ve yol masraflarının ödenebilmesi için, tedaviye resmi tabip raporu ile lüzum gösterilmesi şarttır.

Sağlık Bakanlığı (Milli Savunma Bakanlığında görevli personel için bu Bakanlık) tarafından yetkili kılınan tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenen ve Sağlık Bakanlığınca onaylanan raporlara göre yurt içinde tedavilerinin mümkün olmadığı anlaşılan Devlet Memurları tedavi için yurt dışına gönderilirler. Bu memurların yol ve tedavi giderleri kurumlarınca ödenir.

a) Sürekli görevde bulunan memurlarla eşlerinin, bakmakla yükümlü oldukları ana, baba ve aile yardımına müstehak çocuklarının,

b) Geçici görev, bilgi ve görgülerini artırmak veya staj yapmak üzere, yurt dışına gönderilen memurların,

Hastalanmaları ve mahalli usule göre tedavilerine lüzum gösterilmeleri halinde tedavi giderleri kurumlarınca karşılanır. Ancak, (a) ve (b) fıkraları kapsamına girenlerin (Geçici görevliler hariç), Dışişleri Bakanlığının görüşü alındıktan sonra Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tespit olunan esaslar dairesinde bulundukları ülkelerdeki uygulamalara göre kurumları tarafından mahallinde sigorta ettirilmeleri mümkündür. Bu takdirde, ilgililerin sigorta primleri kurumlarınca karşılanır. Kendilerine ayrıca tedavi giderleri ödenmez.

Ayakta veya meskende tedavi halinde kullanılacak ilaç bedellerinin % 20'si memur tarafından ödenir. Ancak, resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenen ve tüberküloz, kanser, kronik böbrek, akıl hastalıkları, organ nakli ve benzeri uzun süreli tedaviye ihtiyaç gösteren hastalıkların ayakta veya meskende tedavileri sırasında kullanılmasına lüzum gösterilen ilaçlardan hayati önemi haiz oldukları Sağlık Bakanlığınca tespit edilecek olanların bedellerinin tamamı kurumlarınca ödenir.

İNCELEME

6245 sayılı Harcırah Kanununun 20'nci maddesinde değişiklik yapılmadan önce hastalıkları icabı 18'inci maddenin (c) bendinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi lüzumu resmi tabip raporuyla tevsik edilenlere

refakat edecek aile efradından birine yalnız gidiş ve dönüş için ve aile efradından refakat edecek kimse bulunmadığı takdirde kurumlarınca terfik olunacak memur veya hizmetliye de bu işin devamı müddetince yevmiye ve yol masrafı verileceği hüküm altına alınmakta ve hastalara ilke olarak aile efradından birinin refakat etmesi benimsenerek yalnız gidiş ve dönüş için yevmiye ve yol masrafı verilmesi, aile efradından refakat edecek bir kimse bulunmadığı takdirde, bu işin kurumlarınca görevlendirilecek memurlara yaptırılarak gidiş ve dönüşten başka tedavinin devamı süresince ikamet yevmiyesi verilmesi de öngörülmekte idi.

21.5.1987 tarih ve 3371 sayılı Kanunla anılan 20'nci maddede yapılan değişiklik sonucu, tedavi amacıyla başka yere gönderilen hastalara refakat eden aile fertlerinden birine yapılan ödeme ile, refakat edecek aile ferdi bulunmaması nedeniyle kurumca görevlendirilecek refakatçi memur veya hizmetliye yapılan ödeme arasında aile ferdi olan refakatçi aleyhine kanundan doğan fark ortadan kaldırılmış, kurumca görevlendirilen diğer refakatçiler gibi ikamet veya memuriyet mahalli dışında bulunulan günlerde ek masraf yapmak durumunda olan aile efradından refakatçilere de ikamet yevmiyesi ödenmesi sağlanmıştır.

6245 sayılı Harcırah Kanununda yapılan bu değişiklik karşısında, hastaya aile efradından refakat eden Devlet memuruna da refakat süresince yevmiye ve yol masrafının ödenmiş olmasının, bunların bu süre içinde görevli sayılmaları sonucunu doğurup, doğurmayacağı, hususunda ortaya çıkan tereddüt, Maliye ve Gümrük Bakanlığının 3371 sayılı kanunla yapılan değişiklikten önce bu gibilerin refakat süresini görevlendirme olarak değerlendirmeye yerine, yıllık izin, mazeret izni veya ücretsiz izin olarak değerlendirmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

6245 sayılı Kanunun değişik 20'nci maddesine göre hastaya eşlik eden memurların izinli sayılabilmelerinin mümkün olup olmadığını, öncelikle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "*Çalışma Saatleri, İzinler*" başlıklı 5'inci bölümde yer alan hükümler açısından değerlendirmek gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 102'nci maddesi; memurun hizmet yılları itibariyle yıllık izinlerini nasıl ve ne şekilde kullanacağını, değişik 104'üncü maddesi; doğum, evlenme ve ölüm hallerinde verilecek izinlerin süresini ve esaslarını, değişik 108'inci maddesi ise; memurun bakmakla mükellef olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girebilecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır hastalığa tutulmuş olması halinde resmi tabip raporuyla belgelendirmek koşuluyla verilecek izinlerle, doğum yapan memurlara verilecek izinlerin süre ve esaslarını hükme bağlamıştır.

Görüldüğü gibi 657 sayılı Kanun yukarıda açıklanan hükümleri ile 6245 sayılı Kanunun değişik 20'nci maddesindeki şartlar ve amaç farklıdır. Gerçi 657 sayılı Kanunun değişik 108'inci maddesinin ilk fıkrasında memurun bakmağa mecbur olduğu ve refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye düşecek ana, baba, eş ve çocuklar ile kardeşlerinin yaralanmaları ve hastalanmaları halinde doktor raporu ile belgelenmesi koşulu ile refakat edilebileceği öngörülmekte ise de; aynı fıkra da yer alan "isteği" ifadesi ile refakat olayı isteğe bağlı kılınmıştır. Kaldı ki bu maddede söz edilen refakat ile 6245 sayılı Kanunun 20'nci maddesinde geçen refakat farklıdır. 20'nci madde hükmüne göre memur resmi tabip raporuyla tevsik edilmek şartıyla daire-since görevlendirilmekte ve hasta ile birlikte bir başka mahalle gönderilmektedir. 657 sayılı Kanunun değişik 108'inci maddesinde ise herhangi bir görevlendirme söz konusu olmayıp memurun isteği ve talebi ile kendisine izin verilebilmektedir.

Öte yandan hukukî statüsü kanunlarla düzenlenen Devlet memurlarına kamu görevlerini gereği gibi yerine getirebilmeleri için tanınan bir takım haklar arasında sayılan izin hakkının memurun talebi ile kullanılabilecek haklardan olması, refakatçi memuru izinli sayabilmek için durumunun yukarıda sayılan hallerden birine uygun olması ve memurun talep etmesi ile mümkün bulunmaktadır. Oysa refakat eden memur, kendi istek ve arzusu dışında bu işi yapmağa memur edilmektedir. 6245 sayılı Kanunun değişik 20'nci maddesindeki refakat hali ileri sürülerek memurun bu haklarının ve teminatının kısıtlanması, refakat süresinin izninden mahsup edilmesi ve izinli iken kendisine harcırah ödenmesi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun temel prensiplerine de aykırı bir uygulama olacaktır.

Ayrıca, 6245 sayılı Kanunun 20'nci maddesinde, hastaya ailesi efradından refakat eden memurun izinli sayılması ve ailesi efradından birisinin bulunmaması halinde refakat ettirilecek memurun ise görevli sayılması şeklinde bir ayrıma yer verilmediği gibi, refakatçi memurun izinlerini kullanmış olması veya refakat süresinin kanuni izinlerden daha uzun sürmesi halinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun belli sürelerle sınırlı izin hükümleri ile konuya çözüm getirmek de mümkün olmayacaktır.

Yukarıda açıklanan nedenlerden başka, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 209 uncu maddesiyle kurumlar Devlet memurları ile Kanunda belirtilen yakınlarının tedavisini sağlamakla yükümlüdürler. Hastalanan memura refakatçi sağlamak da tedavinin bir gereğidir. Kurumların bu gereği yerine getirmek için bir memuru refakatçi olarak terfik etmesi, refakatçi ister memurun yakını olsun, ister olmasın 209'uncu maddenin öngördüğü tedavi yükümlülüğünün yerine getirilmesi açısından da bir görevlendirme sayılmalıdır.

SONUÇ :

6245 sayılı Harcırah Kanununun 20'nci maddesine göre hastalıkları icabı bu Kanunun 18'inci maddesinde yazılı yerlere bir kimse refakatinde gitmesi gerektiği resmî tabip raporuyla tevsik edilenlere, aile efradından refakat edenlerin Devlet memuru olması halinde de hastaya refakatin 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre harcırah ödenmesini gerektirir bir görevlendirme olarak kabulüne çoğunlukla karar verildi.

Sayı : 4690/1

Tarih : 28.1.1991

ÖZETİ : Mahalli İdare Hesaplarının inceleme ve yargılama usulleri hk.

KONU

1) Belediye ve İl Özel İdare saymanlıkları hesaplarının; idare hesabı cetvelleri ile Sayıştaya gönderilen teftiş lahiyaları ve benzeri belgelerle sınırlı olarak incelenip incelenemeyeceği,

2) Belediye ve İl Özel İdare hesaplarının merkezde idare hesabı cetvelleri ile teftiş lahiyaları ve benzeri belgelerde yer alan konularla sınırlı olarak incelenmesinin mümkün görülmesi halinde;

Teftiş lahiyaları ve benzeri belgelerde yer alan hususlara ilişkin bilgi ve belgelerin Sayıştaya gönderilmesinin zorunlu olup olmadığı, sorumluların teftiş lahiyasında yer alan konuların kesin hükme bağlanması için Sayıştaya başvuruda bulunup bulunmayacağı,

3) Sayıştay Denetçi ve Raportörlerinin Denetim ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönetmeliğin, idare hesabı cetvelleri ile teftiş Lahiyası ve benzeri belgelerde yer alan konularla sınırlı incelemeyi düzenleyen 19'uncu maddesinin E bendinin (b) fıkrası hükmü gereğince idare hesabı cetvelleri üzerinden incelemeye tabi tutulan söz konusu hesap raporlarına aynı Yönetmeliğin 37'nci maddesinde öngörüldüğü gibi mizanda yer alan hesapların belgelerinin tamam olduğu yazılmak suretiyle hesabın tümü hakkında beraat isteminde bulunulmasının mümkün olup olmadığı,

4) Belediye ve İl Özel İdare hesaplarının ister tüm belgeler üzerinden, ister idare hesabı cetvelleri, teftiş lahiyası ve benzeri belgelerde yer alan konularla sınırlı olarak yapılan incelemede, 832 sayılı Kanunun 48'inci maddesi hükmü karşısında, bu konuların ne suretle sorgu ve rapora yansıtılacağı,

Hususlarında ortaya çıkan tereddüt.

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

832 Sayılı Sayıştay Kanununun Geçici 8'inci maddesi:

Anayasanın 116'ncı maddesi gereğince il özel idareleriyle belediyelerin mali işlemlerinin denetlenmesine dair kanun yürürlüğe girinceye kadar, 16 Haziran 1934 tarihli ve 2514 sayılı Divan-ı Muhasebat Kanunu ve bu kanuna ek kanunların il özel idareleri ve belediyelere ait hükümleri yürürlükte kalır.

48'inci maddesi:

Denetçiler kendilerine verilen hesapları bu kanunla diğer kanunlarda yazılı esaslar ve yönetmeliğindeki usuller gereğince inceler ve sonucu gösterir bir rapor düzenler. Bu inceleme sırasında mevzuata uygun bulmadığı veya noksan gördüğü işler hakkında sorumluların yazılı savunmalarını alması ve düşüncesiyle birlikte raporda göstermesi şarttır.

Usulü dairesinde yapılan bildirimde bilgi edinilmesinden itibaren en çok otuz gün içinde cevap vermiyen sorumluların savunmaları beklenmiyerek mevcut bilgi ve belgelere göre rapor düzenlemekle beraber, bunlar hakkında ayrıca bu kanun esaslarına göre disiplin veya ceza kovuşturulması isteminde bulunulur.

Bu raporlarda hesabın doğruluğu ve denkliği ve belgelerin tamam olup olmadığı ve inceleme neticesinde sorumluluğu gerektiren hususlar görülüp görülmediği ve ayrıca 28 inci maddenin birinci fıkrasının (B) ve (C) bentlerinde yazılı sabit veya döner sermayeli veya fon şeklinde kurulan teşebbüs ve kurumların harcama ve çalışmalarının kuruluş gayelerine uygun bulunup bulunmadığı da raporların sonunda açıklanır.

2514 sayılı Divan-ı Muhasebat Kanununun 68'inci maddesi:

Vilayet hususî idareleri ve bu kanunun meriyete geçtiği seneye tekaddüm eden üç senelik bütçelerindeki varidatın tahsilat miktarlarının vasa-tisi otuz bin lira ve daha yukarı olan belediyelerin muhasip hesapları ile katî hesapları ikinci derecede Divan-ı Muhasebatın tetkik ve muhakemesine tâbidir.

Bu hesaplar mahallerince tasdik tarihinden itibaren bir ay içinde meclisi umumîlerle belediye meclislerinin encümen ve heyeti umumîyelerince ittihaz edilen mukarrerat suretleri ve bütçeler ile birlikte Divan-ı Muhasebat'a gönderilir. Divan-ı Muhasebat bu hesaplarla mukarreratta mevzubahis hususları ve muameleleri tetkik ile hükme bağlar. Alâkalılar Divanın bu hükümlerine karşı 61'inci madde mucibince temyiz hakkını istimal edebilirler. Belediye bütçelerinin varidatı yirmi beş bin liraya inmedikçe bu madde hükmüne tâbidir. Divan-ı Muhasebatın tetkik ve muhakemesine tâbi olmayan belediye bütçelerinin hesapları Muhasebe-i Umumiye Kanunun 119 uncu maddesi hükmüne tâbidir.

69'uncu maddesi :

Tetkikatın yapılması için mahallinden evrak ve defterlerin getirilmesine veyahut mevzuun ehemmiyetine göre mahalline memur gönderilmesine Divan-ı Muhasebat selâhiyetlidir.

70'inci maddesi:

Muhasebe-i Umumiye Kanun ile bu kanun hükümlerine göre âmiri italar, muhasipler ve tahakkuk memurları hakkında Divan-ı Muhasebatın haiz olduğu selâhiyetler, vilayet hususi idareler ile belediyelerin âmiri ita, muhasip ve tahakkuk memurlarına da şamildir.

71'inci maddesi:

Divan-ı Muhasebatın bu hesaplar hakkındaki kararları alâkahılara tebliğ edildikten sonra 62, 63, 64 üncü maddeler hükmüne tevfikân muhasip, âmiri ita ve tahakkuk memurları temyiz haklarını kullanabilirler.

1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 119'uncu maddesi:

İdarei Hususiye ve Belediye Muhasipleri hesabâtının haklarındaki kararın tebliği tarihinden itibaren bir ay zarfında gerek alâkadarın ve gerek idarenin müracaatı üzerine derececi sahiyede tetkik ve hükme, raptetmek Divan-ı Muhasebata aittir.

Sayıştay Denetçi ve Raportörlerinin Denetim ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönetmelik'in 19'uncu maddesinin (E) bendi:

Özel İdare ve belediye hesaplarının incelenmesinde yukarıdaki fıkra hükümleri ve Yönetmeliğin diğer maddelerinin bu idarelere ilişkin hükümlerine uyulmakla birlikte aşağıdaki hususlar da gözönünde tutulur:

a) 832 sayılı Sayıştay Kanununun geçici 8. maddesiyle yürürlüğe sürdürülen 2514 sayılı Divan-ı Muhasebat Kanununun 68, 69, 70 ve 71. maddeleri uyarınca, tüm belge ve kayıtlarıyla birlikte incelenen özel idare ve belediye hesaplarında, Sayıştay'a intikal ettirilmiş olması ya da denetçisinin lüzum görmesi üzerine celbedilmesi halinde, teftiş veya diğer mercilerce inceleme sonucu mevzuata uygun bulunmayan ve belgelerinin tarih ve numarasıyla niteliği belli olan işlemlerle eldeki belge ve bilgilere göre belgelerinin tarih ve numarasıyla mahiyeti tayin ve tespit edilebilen somut işlemler de incelenir; Sayıştay Kanununun 48. maddesi esasları çerçevesinde sorgusu yapıldıktan sonra usulü dairesinde raporu düzenlenir.

b) 2514 sayılı Kanunun 68. maddesi uyarınca sadece idare hesabı cetvelleri üzerinden incelemeye tabi tutulan özel idare ve belediye hesaplarında, (idare hesapları Yönetmeliğin 10. maddesi uyarınca incelenmekle birlikte), bu yıl hesaplarına ilişkin olup Sayıştay'a intikal ettirilen ya da denetçisiince lüzum görülmesi üzerine celbedilen teftiş veya diğer mercilerce inceleme sonucu mevzuata uygun bulunmayan ve belgelerinin tarih ve numarasıyla

rasıyla niteliği belli olan işlemlerle eldeki belge ve bilgilere göre belgelerinin tarih ve numarasıyla mahiyeti tayin ve tespit edilebilen somut işlemler de incelenir; Sayıştay Kanununun 48. maddesi esasları dairesinde sorgusu yapıldıktan sonra usulü dairesinde raporu düzenlenir.

c) Yönetmeliğin 10. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucunda hükmen onandığı tespit edilen veya yargılandığı anlaşılan özel idare ve belediye hesaplarında, sadece bu yıl hesaplarına ilişkin olup Sayıştay'a intikal ettirilen ya da denetçisince lüzum görülmesi üzerine celbedilen teftiş veya diğer mercilerce inceleme sonucu mevzuata uygun bulunmayan ve belgelerinin tarih ve numarasıyla niteliği tayin ve tespit olunabilen somut işlemlere ilişkin belgeler incelenir; Sayıştay Kanununun 48. maddesi esasları çerçevesinde sorgusu yapıldıktan sonra yargılamanın iadesi yoluyla görüşülüp görüşülemeyeceği hakkında görüş de belirtilmek suretiyle usulü dairesinde raporu düzenlenir.

37'nci maddesi :

Raporun birinci maddesinde; 832 sayılı Sayıştay Kanununun geçici 8. maddesi gereğince 2514 sayılı Divan-ı Muhasebat Kanununun 68. maddesi hükmüne göre ikinci derecede inceleme yapıldığı ve bütçe ile kesinhesap cetvellerinin yetkili meclis ve makamlar tarafından kabul edildiği ve onaylandığı belirtilmek suretiyle, *(sonraki maddelerinde ilişilecek hususlar varsa, bunlarla ilgili idare hesabı cetvelleri ve hesap adları sayıldıktan sonra bunlar dışında kalan)* idare hesabı cetvelleri ve yıllık mizan cetvelinde yer alan diğer hesapların doğru, denk ve belgelerin tamam olduğu yazılarak, ilişiksiz olan bu işlemlerden ötürü sorumlular hakkında beraat isteminde bulunulur.

İNCELEME

832 sayılı Sayıştay Kanununun 104'üncü maddesi hükmü ile 2514 sayılı Divan-ı Muhasebat Kanunu yürürlükten kaldırılmış ve ek geçici 8'inci maddesi ile de anılan Kanunun ve bu Kanuna ek kanunların il özel idareleri ve belediyelere ilişkin hükümlerinin yürürlükte kalacağı öngörülmüştür.

İl Özel İdareleri ve belediye hesapları hakkında, 2514 sayılı Kanun hükümlerinin tamamının değil münhasıran bu idarelerle ilgili hükümlerinin uygulanması ve bunun dışında kalan hususlarda 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümleri ile 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunun 832 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanması 8.7.1971 gün ve 3523 sayılı Genel Kurul kararı ile de kabul edilmiştir.

2514 sayılı Divan-ı Muhasebat Kanununun 68'inci maddesi ile; İl Özel İdareleri ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği yıldan itibaren bütçelerindeki üç yıllık gelir ortalamaları 30.000 lira ve daha yukarı olan belediyelerin muhasebe hesapları ile kesin hesaplarının ikinci derecede Divan-ı Muhasebatın tetkik ve muhakemesine tabi olacağı, bu hesapların tasdik edildikten sonra bir

ay içinde ilgili meclislerce alınacak karar suretleri ve bütçeleri ile birlikte Divan-ı Muhasebata gönderileceği, Divan-ı Muhasebatın bu hesaplarla, kararlarda yer alan konuları ve işlemleri tetkik ve hükme bağlayacağı ve Divan-ı Muhasebatın tetkik ve muhakemesine tabi olmayan belediye bütçeleri hesaplarının Muhasebei Umumiye Kanununun 119'uncu maddesi hükmüne tabi olacağı, aynı Kanunun 69'uncu maddesi ile de bu tetkikatın yapılması için mahallinden evrak ve defterlerin getirilmesine veyahut mevzuun ehemmiyetine göre mahalline memur gönderilmesine Divan-ı Muhasebatın yetkili olduğu, hükme bağlanmıştır.

2514 sayılı Kanunun 68 ve 69'uncu maddeleri ile il özel idareleri ve belediyelerin Sayıştay' a hesap vermekle yükümlü olduğu, Sayıştay'ın bunlar üzerinde ikinci derecede yapacağı inceleme sırasında, bu hesaplara dahil tüm işlemlerle kararlar ve bunlara ilişkin her türlü belge ve kayıtlara da başvurmak suretiyle inceleme ve hükme bağlama yetkisi bulunduğu, 68'inci maddede yer alan ikinci derecede tetkik ve muhakeme" tabirinden Sayıştayca bu hesaplar üzerinde yapılacak inceleme ve verilecek hükmün yalnız il genel meclisleri ile belediye meclisleri tarafından çıkarılan kararlarda belirtilecek ilişkili konularla sınırlı olabileceği gibi, Devletin nakit ve ayınları ile diğer kıymetlerinden sorumlu saymanlıklar idare hesaplarında olduğu gibi bir yıllık işlemlerinin belgeleri ile birlikte tamamının incelenmesi suretiyle hükme bağlanması da mümkün bulunmaktadır.

Ayrıca yine aynı Kanunun 29'uncu maddesinin ilk fıkrasında: "*Muhasebei Umumiye Kanunu ile bu Kanunun amiri italarla tahakkuk memurları için koyduğu yeni mesuliyet esasları mahfuz kalmak şartıyla her muhasip gerek hesabına kabul suretiyle ithal ve gerek hesabına ithal etmekle mükellef iken hariçte bıraktığı idarei zamanına ait bütün muamelelerinden mesul ve evrakı müsbiteye müstenit idare hesabını Divan-ı Muhasebata vermeye mecburdur.*" tarzında yer alan hüküm ile aynı Kanunun, gerekli tetkikatın yapılması için her türlü evrak ve belgenin getirilmesine veya konunun önemine göre mahalline memur gönderilmesine Divan-ı Muhasebatın yetkili olduğunu hükme bağlayan 69'uncu maddesi hükmü birlikte değerlendirildiğinde; Sayıştayın saymanlık hesabının tümü üzerinde var olan inceleme ve yargılama yetkisinin, hesabın bir bölümünü teşkil eden teftiş lahiyası ve benzeri belgeler üzerinde yer alan konular veya encümen ve meclislerce ilişkili görülen ve Sayıştaya intikal ettirilen hususlarla sınırlı olarak da kullanılabileceği tabii bulunmaktadır.

Diğer taraftan 2514 sayılı Kanunun 68'inci maddesi ile atıfta bulunulan Muhasebei Umumiye Kanununun 119'uncu maddesinin: "*İdarei hususiye ve belediye muhasipleri hesabâtını, haklarındaki kararın tebliği tarihinden itibaren bir ay zarfında gerek alakadarın ve gerek idarenin müracaatı üzerine derece saniyede tetkik ve hükme raptetmek Divan-ı Muhasebata aittir.*" şeklinde yer alan hükmü ile; Sayıştayın yıllık gelir tahsilatı otuz bin liranın altında belediye saymanlık hesaplarını ancak ilgililerin veya idarenin müracaatı üzerine tetkik ve muhakeme edebileceği öngörülmüştür.

2514 sayılı Kanunun 68'inci maddesinde 30.000 liralık gelir tahsilatı tutarında bugüne kadar değışiklik yapılmadığı gibi, bugün Türkiye'deki tüm belediyelerin üç yıllık gelir tahsilatı ortalamaları da söz konusu miktarın üzerine çıkmış bulunmaktadır. Ancak Muhasebei Umumiye Kanununun 119'uncu maddesi miktar yönünden uygulama olanağının ortadan kalkmış olması, Sayıştayın bu hesapları ilgililerin veya idarenin müracaatı üzerine tetkik ve muhakeme etmesine engel değildir. Esasen bu hükümle Kanun Koyucu, gelir tahsilatları belli miktarın altında kalan bu gibi idarelerin hesaplarının tümünün Sayıştay'ca incelenmesinde fayda görmiyerek bir istisna getirmekle beraber, belediye saymanlıkları hesaplarına ilişkin olarak idarenin veya ilgililerin mevcut başvuru imkanını saklı tutmayı amaçlamıştır.

Zira, 2514 sayılı Divan-ı Muhasebat Kanununun 68'inci maddesi geçince Sayıştaya gönderilmesi gereken il özel idare ve belediye hesaplarının inceleme ve muhakeme sırasında, Muhasebei Umumiye Kanununun 119'uncu maddesinde yazılı kimselerin müracaatlarının dikkate alınmasını ve sonuçlandırılmasını engelleyen bir hüküm, gerek 832 sayılı Kanunda ve gerek 2514 sayılı Kanunda yer almamaktadır. Aksine bu müracaatların Sayıştaya gelmemiş muhasip hesaplarının Sayıştaya getirilmesi suretiyle sonuçlandırılması mümkün olduğu gibi, yargılaması bitmiş veya hükmen onanmış hesaplarda dahi 832 sayılı Kanunun 74'üncü maddesindeki sebeplerle ve aynı maddede yazılı süreler içinde yargılamanın iadesi suretiyle sonuçlandırılması mümkün bulunmaktadır.

Bu itibarla Muhasebei Umumiye Kanununun 119'uncu maddesinin uygulanabilirliği ortadan kalkmış olsa da, 832 sayılı Kanunun sağladığı imkan ve şartlarla ilgililer ve idarenin Sayıştay'a başvurabilme imkanı olduğu gibi, bu başvuruların 2514 sayılı Kanunun mahalli idareler ile ilgili hükümleri de göz önünde bulundurulmak suretiyle 832 sayılı Sayıştay Kanunundaki usul ve esaslar çerçevesinde sonuçlandırılması mümkün bulunmaktadır.

İl özel idare ve belediye hesaplarının evrakı müsbitleri ile birlikte tamamının incelenmesi ve hükme bağlanması Sayıştay'ın yetkileri içinde olduğuna ve bunun doğal sonucu olarak hesabın encümen veya meclislerce veya teftiş lahiyalarındaki konularla ve gerekirse taliple sınırlı olarak inceletirilmesine Sayıştay Birinci Başkanlığı yetkili olduğuna göre; Gerek tümü üzerinden, gerek 2514 sayılı Kanunun 68'inci maddesi uyarınca sadece idare hesabı cetvelleri üzerinden incelemeye tabi tutulan özel idare ve belediye hesaplarında, bu yıl hesaplarına ilişkin olup Sayıştay'a intikal ettirilen ya da denetçi tarafından lüzum görülmesi üzerine celbedilen teftiş veya diğer mercilerce inceleme sonucu mevzuata uygun bulunmayan ve bu belgelerin tarih numarasıyla mahiyeti tayin ve tespit edilebilen somut işlemler hakkında, 832 sayılı Kanunun 48'inci maddesi hükmü ile Sayıştay Denetçi ve Raporörlerinin Denetim ve Çalışma Usulleri Hakkındaki Yönetmeliğin 19 ve 37'inci maddelerinde yer alan düzenlemeler karşısında, denetçi tarafından düzenlenecek sorgu ve raporlarda bu hususların nasıl değerlendirileceğine ilişkin tereddüde gelince;

a) Sayıştay Başkanlığınca tüm belge ve kayıtlarıyla birlikte incelenmek üzere denetçiye verilen özel idare ve belediye hesaplarında; Sayıştay denetimi dışında yapılan inceleme ve teftiş sonunda hesaba ilişkin olarak mevzuata aykırı bir işlemin ortaya çıkması halinde bu konunun da Sayıştay'ca karara bağlanması gerekli bulunduğundan, inceleme sırasında ilgili meclis kararları ile varsa bu kararların alınmasına dayanak olan teftiş lahiyaları da değerlendirilerek, inceleme raporunda; teftiş lahiyaları ve meclis kararları da gözönüne alınarak hesabın tümü üzerinden incelendiğinin ve ilişkili görülen hususlar dışında kalan işlemlerin mevzuata uygun bulunduğu belirtilmesi gerekmektedir.

b) İl Özel İdare ve belediye saymanlık hesapları sadece teftiş lahiyaları ve meclis kararlarında yer alan mali konular itibariyle incelenmek üzere denetçiye verilmesi halinde; Sayıştay Denetçi ve Raportörlerinin Denetim ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönetmeliğin 10'uncu maddesine göre, idare hesabı cetvelleri de incelenerek bu cetvellerde tesbit edilebilen noksanlıklar da sorgu konusu yapılacaktır. Teftiş lahiyaları ve meclis kararları ile benzeri belgeler de anılan Yönetmelikte belirtilen şartları taşıyan mali işlemler hakkında ne yolda işlem yapılacağı hususuna gelince;

832 sayılı Sayıştay Kanununun 25'inci maddesinde, denetçilerin incelenmek üzere kendilerine verilen idare hesaplarıyla kesin hesapları ve işlemleri, kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelerdeki esas ve usuller dairesinde inceleyerek sonucun birer raporla Başkanlığa bildirmek mecburiyetinde oldukları hükmü yer almakta; 48'inci maddesinde de, denetçilerin kendilerine verilen hesapları bu kanunla diğer kanunlarda yazılı esaslar ve Yönetmeliğindeki usuller gereğince inceleyeceği ve sonucunu gösterir bir rapor düzenleyeceği; bu inceleme sırasında mevzuata uygun bulunmadığı veya noksan gördüğü işler hakkında sorumluların yazılı savunmalarını alması ve düşüncesiyle birlikte raporda göstermesinin şart olduğu belirtilmektedir.

Bilindiği gibi, hüküm niteliğini taşıyan ve sorumlular için bağlayıcı olan sorgular değil, ilâmlardır. Sorgu ise işlem hakkında denetçinin tereddüdünü gidermek amacıyla yapılan ve hüküm niteliğini taşıyamaması nedeniyle bağlayıcılığı bulunmayan bir belgedir.

Öte yandan sorgu, savunma, savcı ve üye görüşleri, Sayıştay yargılamasının ana unsurlarıdır. Bu unsurlardan herhangi birinin bulunmadığı ve özellikle de savunmanın yer almadığı bir raporun görüşülüp karara bağlanması hukukun temel ilkeleri ile bağdaştırılamaz.

Bu itibarla, 832 sayılı Kanunun 48'inci maddesi gereğince incelenen ve mevzuata uygun bulunmayan konularda yukarıda belirtilen prosedürün yerine getirilmesi bakımından sorumluların savunmalarının alınması gerekli olduğuna kuşku yoktur. Ancak mevzuata uygun bulunan ve ilişkili olmadığı anlaşılan hususlarda ise; sözü edilen meclis kararları, lahiyalar ile ilişkili bulunan işlem ve ödemelerle ilgili verile emirlerinin ve benzeri belgelerin ev-

rakı müsbiteleri ile birlikte getirilmesi ve denetçi tarafından mevzuata uygun bulunduğu anlaşıldığı takdirde sorumluların savunmaları alınmaksızın inceleme raporunda belirtilmesi ile yetinilmesi mümkün bulunmaktadır.

Esasen yargılama dairesince bu hususun değerlendirilmesi sırasında gerekli görüldüğü takdirde sorumluların savunmasının alınmasının temini için gerekli işleme tevessül edilmesi de mümkün bulunduğu gibi, ilişilecek bir cihet görülmeyen ve mevzuata uygun olduğu açık bulunan bir işlemle ilgili olarak savunma alınmasına da gerek bulunmamaktadır.

c) 832 sayılı Kanunun 66'ncı maddesi gereğince hükmen onanmış durumda bulunan hesaplardan, aynı Kanunun 74'üncü maddesi gereğince yapılan başvuruların incelenmesi için denetçiye verilen hesaplarda ise; hükmen onama durumu ayrıntılarıyla belirtildikten sonra teftiş lahiyası ve meclis kararları varsa bu kararın (b) bölümünde açıklandığı biçimde ve ilgililerin istemleriyle sınırlı olarak inceleme yapılarak, teftiş lahiyasında ve meclis kararlarında yer alan söz konusu işlemlerin yargılamanın iadesi suretiyle görüşülüp görüşülemeyeceği hakkında denetçi mütalaası da belirtilmek suretiyle inceleme raporu düzenlenmesi gerekmektedir.

SONUÇ

1) Belediye ve il özel idare saymanlıkları hesaplarının idare hesabı cetvelleri ile Sayıştay'a gönderilen teftiş lahiyaları ve benzeri belgelerle sınırlı olarak da incelenmesinin mümkün olduğuna,

2) Teftiş lahiyaları ve benzeri belgelerde yer alan hususlara ilişkin bilgi ve belgelerin Sayıştay'a gönderilmesinin zorunlu olduğuna ve sorumluların teftiş lahiyasında yer alan konuların kesin hükme bağlanması için Sayıştaya başvuruda bulunabileceklerine,

3) Sayıştay Denetçi ve Raporörlerinin Denetim ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönetmeliğin 19'uncu maddesinin (E) bendinin (b) fıkrası hükmü ile 37'nci maddesi hükmü arasında herhangi bir uyumsuzluk bulunmadığı gibi, bu madde gereğince inceleme raporunun 1'inci maddesinde yapılan incelemenin kapsam ve niteliği de belirtilmek suretiyle ilişkili hususlar sayıldıktan sonra bunun dışında kalan işlemler hakkında beraat isteminde bulunulmasının mümkün olduğuna,

4) Belediye ve il özel idare hesaplarının incelenmesinde; Teftiş lâhiyaları ve benzeri belgelerde yer alan tüm konulara ilişkin verile emirleri ve benzeri belgelerin evrakı müsbiteleri ile birlikte temin edilerek incelenmesi ve sorgu konusu yapılmaya gerek görülmeyecek kadar mevzuata uygun olduğu açık bulunan hususlar da dahil olmak üzere denetçi tarafından rapor konusu yapılması gerektiğine,

Oybirliğiyle karar verildi.

SAYIŞTAY TEMYİZ KURULU KARARLARI

Hüseyin Özer

Sayıştay Uzman Denetçisi

Tutanak No. 22006

Tarih : 27.10.1989

ÖZETİ : *Noterde düzenlenerek idareye verilen taahhütname ve kefaletnamelere ilişkin noter harcı, ücret ve vergilerin, bu belgeleri noter aracılığı ile düzenlettirme orunluluğu bulunan ilgililer tarafından ödenmesi gerekmekte olup bu nitelikteki giderlerin bütçeden karşılanmasına imkân bulunmadığı hk.*

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü :

Yabancı Diller Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile Bölge Müdürlüğü bünyesinde açılan İngilizce kursuna katılan Genel Müdürlüğü elemanlarının idareye verdikleri noter tasdikli mecburi hizmet taahhütname ve kefaletnamelerine ilişkin noter harç, vergi ve ücretlerinin bütçeden karşılanmış olması nedeniyle tazmin hükmü verilmiştir.

Temyiz dilekçesi ekinde gönderilen taahhütname ve kefaletnameler incelendiğinde; bu belgelerin noter tarafından düzenlenmesi sırasında idarenin taraf olarak yer almadığı, bu belgelerin kursa katılan ilgililerce tek taraflı olarak düzenlenerek idareye verildiği görülmekte, bir başka ifade ile, taahhütname ve kefaletnameler, nitelik itibariyle sözleşme mahiyetinde olmayıp, tek taraflı irade beyanından ibaret bulunmaktadır.

Bu özelliği nedeni ile taahhütname ve kefaletnamelerin Noter harçlarının mükellefi; 492 sayılı Harçlar Kanununun 40 ncı maddesi hükmüne göre, harca mevzu işlemin yapılmasını isteyen durumundaki ilgililerdir.

Öte yandan 1512 sayılı Noterlik Kanununun 116 ncı maddesinde; bahse konu işlemlerin giderlerinin yani noter ücretlerinin, aksine bir kanun ya da sözleşme bulunmuyorsa ilgililer arasında eşit olarak paylaştırılması hususu hükmü altına alınmakta ise de; açıklandığı üzere tek taraflı irade beyanı niteliğinde olan kefaletname ve taahhütnamelere ilişkin noter ücretinin tamının da, hukuki işlemde tek taraf olan ilgililerce ödenmesi gerekmektedir.

Bu itibarla açıklanan mevzuat hükmü doğrultusunda noterde düzenlenerek idareye verilen taahhütname ve kefaletnamelere ilişkin noter harç, ücret ve vergilerin, bu belgeleri noter vasıtası ile tanzim ettirme mecburiyeti bulunan ilgililer tarafından ödenmesi icap etmekte bu masrafların bütçeden karşılanması imkanı bulunmamaktadır. Bu nedenle 48 sayılı ilâmın 9 uncu maddesi ile verilen tazmin hükmünün tasdikine,

Tutanak No : 22007

Tarih : 27.10.1989

ÖZETİ : 488 Sayılı Damga Vergisi Yasasının 2. maddesi hükmü uyarınca, vergiye tabi kağıtlar veya onların yerini alan mektup ve şerhlerle bu kağıtların hükümlerinin yenilenmesine, uzatılmasına, değiştirilmesine ilişkin mektup ve şerhler niteliğinde olan keşif artışına ilişkin kağıdın vergiye tabi tutulması,

Vergiye tabi kağıtlarda yazılı yabancı paraların Türk parasına çevrilmesinde, Merkez Bankasınca saptanmış bulunan son satış kurunun esas alınması gerektiği hk.

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü :

a) Barajı ve HES inşaatı işine ilişkin olarak; 16.9.1986 gün ve 6838 sayılı olurla verilen %19,785 oranında ve 2.214.317.261.-TL + 42.937.346 ABD doları tutarındaki keşif artışı nedeniyle kesilmesi gereken %05 oranındaki damga vergisi hesaplanırken; Merkez Bankasının 16.9.1986 tarihinde belirleyip ilan ettiği 1 ABD doları için döviz satış kuru olan 701,05 TL yerine, sözleşme tarihinde geçerli satış kurunun esas alınması sonucu fazla ödemede bulunulması,

b) Aynı hakedişin ödenmesi sırasında hakediş iç sahifesinde gösterilen ihrazat kesintisinin tutarının, hakediş tutarından düşülmeden ödeme yapılmış olması, nedenleri ile tazmin hükmü verilmiştir.

Temyiz dilekçesinde bahse konu edilen Sayıştay Genel Kurulunun 3628/1 sayılı kararında, sözleşme ve bağışlarda yer alan hükümlerle, taahhüt konusu işin belirli bir oranda artırılabilceği öngörülmüş bulunması halinde, artan işe ait damga vergisinin iş artışını belgeleyen kağıdın tanzimi sırasında alınması gerektiği hususunda açıklık getirilmekte, ancak bahse konu bu kararda dilekçenin iddia ettiği gibi damga vergisine tabi yegane kağıdın ihale sözleşmesi olduğu yolunda her hangi bir ifadeye yer verilmediği görülmektedir.

488 Sayılı Damga Vergisi Kanununun 2 nci maddesi hükmüne göre, vergiye tabi kağıtlar mahiyetinde bulunan veya onların yerini alan mektup ve şerhlerle, bu kağıtların hükümlerinin yenilenmesine, uzatılmasına, değiştirilmesine, devrine veya bozulmasına ilişkin mektup ve şerhler de damga vergisine tabi bulunmaktadır.

..... Genel Müdürlüğünce verilen 16.9.1986 gün ve 6838 sayılı keşif artışına ilişkin onay da nitelik itibariyle, vergiye tabi mukavelenin hükmünün değiştirilerek uzatılmasına ilişkin kağıt mahiyetindedir.

Bu nedenle sözleşmenin iş artışını düzenleyen 9 ncu maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak düzenlenen keşif artışına ilişkin kağıdın, dilekçi iddiaları aksine sözleşme ile bağlantı kurulmadan münhasıran damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

Diğer taraftan 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 12 nci maddesi hükmü ve bu doğrultuda 11.11. 1980 tarih ve 17157 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 15 seri nolu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği hükmüne göre, döviz kurları ile otomatik uyumu sağlamak ve döviz kurlarında karışıklığı önlemek amacıyla vergiye tabi kağıtlarda yazılı yabancı paraların Türk parasına çevrilmesinde, tebliğ eki listenin 1 nci sırasında yer alan ABD doları için T.C. Merkez Bankasınca saptanmış bulunan son satış kurunun esas alınması icap etmektedir.

Bu itibarla ilâmın (b) fıkrasına ilişkin itirazı bulunmayan dilekçinin (a) fıkrasına ilişkin iddialarının reddi ile, 48 sayılı ilâmın 12 nci maddesi ile verilen mevzuata uygun tazmin hükmünün tasdikine,

Tutanak No : 22120

Tarih : 19.12.1989

ÖZETİ : *Satılan orman emvallerinin ilgililerince depodan gecikmeli olarak kaldırılması sırasında şartnamesine göre alınması gereken ardiye ücretinin tahakkuk ettirilmesine karşın tahsil edilememesinden Orman İşletme Saymanının sorumlu tutulması gerektiği hk.*

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü :

Açık artırma ile satışı yapılan orman emvali, alıcılar tarafından satış tarihinden itibaren 30 gün içinde depodan kaldırılmadığı halde, süreyi aşan günler için alıcılardan ardiye ücreti alınmaması nedeniyle sayman adına münferiden tazmin hükmü verilmiştir.

İlgilinin usule ilişkin iddiaları üzerine, 84/8396 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değişik Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin Orman İşletme Müdürleri, İşletme Muhasebecileri ve Tahakkuk memurlarının sorumluluk hallerini belirleyen 52 nci maddesi a, b, c ve d fıkraları hükmü doğrultusunda sorumluluk konusu incelendiğinde;

Orman İşletmelerindeki emval satışlarının belirli şartnamelere göre yapıldığı bu satış işlemi sırasında aynı gün mahsup ve tahsilat fişleri kesilerek müteahhitten satış bedellerinin alındığı ve muhasebe açısından satış işleminin sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Şartname hükmüne göre derhal depodan kaldırılması gereken emvalerin süresi içinde depolardan çekilmemesi nedeniyle tahakkuk ettirilmesi gereken ardiye ücretlerinin, esas itibariyle gecikmenin ortaya çıkması durumunda alınması ve bu ardiye ücreti ile daha önce gerçekleşen satış işlemi sırasında düzenlenen mahsup ve tahsilat fişleri arasında sorumluluğun tesbiti yönünden bağlantı kurulmaması gerekmekte ve ardiye ücretinin alınması için; depolarda görevli satış memurları tarafından istif yeri (depo) ücretine ilişkin tahakkuk fişi düzenlenerek saymanlığa intikal ettirilmesi ve bu tahakkuk fişi esas alınarak depo ardiye ücreti tahsilatının yapılması icap etmektedir.

Sonuç olarak satılan orman emvallerinin ilgililerince depodan gecikmeli olarak kaldırılması sırasında şartnamesine göre alınması gerektiği halde tahakkuka bağlanarak tahsil edilmeyen ardiye ücreti nedeniyle satış işlemini gerçekleştiren Orman İşletme Saymanının sorumlu tutulması gerektiğinden, sorumluluk tevcihindeki hata nedeniyle 102 sayılı ilamın 2 nci maddesi ile verilen tazmin hükmünün bozulmasına ve yeniden hüküm tesisi için dosyanın ilgili daireye tevdiine,

Tutanak No : 22169

Tarih : 12.1.1990

ÖZETİ : Aynı kurumdan veznedarlık görevine vekaleten atanan memura; vekalet aylığı ancak vekalet ettiği veznedarlık görevinin asıl sahibi olan veznedarın, 657 sayılı yasanın 86. maddesinin 1. fıkrasında sayılan nedenlerden biriyle görevinden geçici olarak ayrılması durumu söz konusu ise ödenebileceği hk.

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü :

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1897 sayılı Kanunla değişik vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları" başlıklı 86. maddesinde;

"Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

Bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde aylıksız vekalet asıldır.

Ancak İlkokul Öğretmenliği (Yaz tatili hariç) tabiplik, diş tabipliği, eczacılık, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, köy ve kasaba imamlığına ait boş kadrolara açıktan vekil atanabilir.

Aynı kurumdan birinci fıkrada sayılan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi içinde, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkökul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı ödenir.

Bu kanuna tabi kurumlarda çalışan veteriner hekim veya hayvan sağlık memurları, veteriner hekim veya sağlık memuru bulunmayan belediyelerin veterinerlik veya hayvan sağlık memurluğu hizmetlerini ifa etmek üzere bu hizmetlerle ilgili kadrolara vekalet aylığı verilmek suretiyle atanabilirler.

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.

Bu kanuna tabi kurumlarda, mali nakdi ve aynı sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarının boşalması halinde bu kadrolara işe başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle memurlar arasında atama yapılabilir." denilmektedir.

Vekalet aylığı verilebilmesinin şartlarını belirleyen bu maddeden anlaşıldığı üzere, bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde aylıksız vekalet asıl olup bu halin istisnaları maddenin 4, 5 ve 7. fıkralarında sayılmıştır. 4. fıkraya göre maddenin 1. fıkrasında sayılan ayrılmalar dolayısıyla yapılan kurum içinden atamalarda 3 aydan fazla devam eden vekalet görevinde ve aynı şekilde ayrılmalar dolayısıyla İlkokul Öğretmenliği ve veznedarlık kadrolarına atananlara göreve başlanıldığı tarihten itibaren vekalet aylığı verilecektir. Görüldüğü üzere kurum içinden veznedarlık kadrosuna vekalet ettirilen bir memura vekalet aylığı verilebilmesi için veznedarlık kadrosunun boş olmaması, ancak asıl veznedarın maddenin 1. fıkrasında sayılan sebeplerden biriyle, yani kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedeniyle işinden geçici olarak ayrılmış olması gerekmektedir. Halbuki Konya Çocuk Esirgeme Kurumu Saymanlığı veznedarlık kadrosu boştur.

Maddenin 5. fıkrasında ise belediyelerin veteriner hekim ve hayvan sağlık memurluğu kadrolarına ait özel durum ele alınmaktadır.

Maddeninin 6. fıkrasına göre daha önce sayılmış haller dışındaki boş kadrolara ait görevlerin memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebileceği belirtilip buna tek bir istisna olarak ta 7. fıkra ile boş saymanlık kadrolarına yapılan vekaleten atamalar getirilmektedir.

Görüldüğü gibi, dilekçinin dilekçesinde de belirtildiği üzere aynı kurumdan veznedarlık görevine vekaleten atanan memura; vekalet aylığı ancak vekalet ettiği veznedarlık görevinin asıl sahibi olan veznedarın, maddenin 1. fıkrasında sayılan sebeplerden biriyle görevinden geçici olarak ayrılması durumu söz konusu ise verilebilir. Veznedarlık mali sorumluluğunun bulunması, sayman mutemedi olarak veznedarların mali yönden sorumlu olmaları bu durumu değiştirmez.

Kanunun 175. maddesinde belirtilen vekalet aylığı da ancak Kanunun 86. maddesinde belirtilen şartlar varsa verilebilir. Yani Kanunun 86 ve 175. maddelerini birlikte mütalaa etmek gerekir.

Atama onayında 1/3 aylıkla atandığının belirtilmesi de yasaya aykırı olarak yapılan vekalet aylığı ödemesini meşrulaştırmaz.

Bu itibarla 234 sayılı İlâmın 26. maddesi ile verilen tazmin hükmünün tasdikine,

Tutanak No : 22246

Tarih : 23.2.1990

ÖZETİ : *Barış Harekatı dolayısıyla Kıbrıs'ta bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına, çarpışmaların fiilen devam edip etmediğine bakılmaksızın, itibari hizmet zammı verilmesi gerektiği hk.*

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü :

1- Tank Kıdemli Üsteğmen ile Tank Astsubay Kıdemli Çavuş Ocak - Temmuz 1986 aylarında Kıbrıs'ta görevli oldukları gerekçesi ile 7'şer ay itibari hizmet zammı hesaplanarak T. C. Emekli Sandığı'na gönderilmesi sebebiyle tazmin hükmü verilmiştir.

İlâmda, ilgililerin Kıbrıs'ta bulundukları tarihlerde çarpışma meydana geldiğine dair kanıt bulunmadığından bahisle kendileri için itibari hizmet zammı hesaplanarak T. C. Emekli Sandığına gönderilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

Buna karşılık dilekçede, sözkonusu ödemelerin 7/9089 sayılı Kararname uyarınca yapıldığı ifade edilerek tazmin hükmünün kaldırılması istenmiştir.

6.12.1974 tarih ve mükerrer 15084 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 25.11.1974 tarih ve 7/9089 sayılı Kararnameyle, Kıbrıs'ta girişilen Barış Harekatı dolayısıyla Kıbrıs'ta bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına, 20.7.1974 tarihinden geçerli olmak üzere, diğer bazı kanun hükümleriyle birlikte 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 36 ncı maddesinin (a) fıkrasının da uygulanması kararlaştırılmıştır.

5434 sayılı Kanunun 2177 sayılı Kanunla değişik 36 ncı maddesinin A/c bendinde ise, *"Harp veya seferberlik ilan edilmeden Anayasanın 66 ncı maddesi veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşmalar uyarınca, yabancı ülkelere gönderilen Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapanların, çarpışma meydana gelmesi halinde çarpışmanın başlangıcından bitimine veya Türkiye'ye dönüş tarihine kadar geçen fiili hizmet sürelerinin (bu tarihlerden sonra devam eden tutsaklık süreleri dahil) bir katı"* nın, itibari hizmet müddeti olarak fiili hizmet müddetlerine ekleneceği belirtilmiştir.

Bu hükümler karşısında, Barış Harekatı dolayısıyla Kıbrıs'ta bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına, çarpışmaların fiilen devam edip etmediğine bakılmaksızın, itibari hizmet zammı verilmesi gerekmektedir. Zira kararname hükmüyle Kıbrıs'ta bulunan Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları hakkında (başkaca bir şart aranmaksızın) 5434 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin (a) fıkrasının uygulanması öngörülmüştür. Diğer bir ifadeyle Kararname hükmü, Kıbrıs'taki fiili durumun Kanunda öngörülen durumu karşıladığını kabul etmek suretiyle Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları hakkında 36 ncı maddenin (a) fıkrasının uygulanabilmesi için, Barış Harekatı dolayısıyla Kıbrıs'ta bulunmayı yeterli saymıştır. Bu nedenle *"Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşmalar uyarınca"* Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kıbrıs'a gönderilmesi sonucu başlatılan bir hareketin herhangi bir safhasında görev yapanlara, bu göreve başladıkları tarih ile Türkiye'ye dönüş tarihi arasındaki süre için itibari hizmet zammı ödenmesinde mevzuata aykırı bir yön görülmemiştir.

Bu itibarla 594 sayılı ilâmın 4 üncü maddesiyle verilen 182.886.- liraya ilişkin tazmin hükmünün kaldırılmasına,

2- Muhabere Kıdemli Başçavuş, İstihkam Kıdemli Çavuş, ve Bando Üstçavuş için, Ocak - Temmuz 1986 aylarında Kıbrıs'ta görevli oldukları gerekçesi ile 7'şer ay itibari hizmet zammı hesaplanarak T. C. Emekli Sandığı'na gönderilmesi sebebiyle tazmin hükmü verilmiştir.

594 sayılı ilâmın 5 inci maddesiyle verilmiş olan 380.955.- liraya ilişkin sözkonusu tazmin hükmünün, yukarıda 1 inci maddede açıklanan gerekçeye istinaden kaldırılmasına, oy çokluğu ile karar verildi.

SAYIŞTAY DAİRELER KURULU KARARLARI

Kubilay Yıldırım

Sayıştay Uzman Denetçisi

Karar No : 662/1

Tarih : 24.9.1986

ÖZETİ : *İhale Komisyonlarının Tebliğdeki kriterlere göre bulunan uygun bedeli kabul etmeme yetkilerinin bulunmadığı, 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 29. maddesindeki takdir yetkilerinin gerekçesini göstermek suretiyle ihaleyi kabul edip etmeme şeklinde olduğu, bu takdirde işin yine aynı usulle ihaleye çıkartılması gerektiği hk.*

Gereği Görüşüldü :

..... Bakanlığı Genel Müdürlüğü,
..... Bölge Müdürlüğü ile Müteahhit
arasında akdedilen " Ovası Tarla Grup Yolları ve Yüzey Tahliye Bağlantıları Ünite II. Projesi" işine ilişkin sözleşmenin tescilinde hasıl olan tereddüt üzerine 3. Dairece verilip tutanağa aynen alınan 25.7.1986 tarih ve 3-45/29 sayılı, 29.8.1986 tarih ve 3-87/56 sayılı kararlara itirazen Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü III. Bölge Müdürlüğünden alınan 15.9.1986 tarih ve 25 550 sayılı itiraz yazısında;

"SAYIŞTAY BAŞKANLIĞINA

ANKARA

İLGİ : a) Başkanlığınızın 12.9.1986 gün ve 4368 sayılı yazısı ekinde 29.8.1986 gün ve 3-87/56 sayılı kararı.

b) Genel Müdürlüğümüzün 25.8.1986 gün ve 138-22607 sayılı yazısı, ekinde tescil için Başkanlığınıza gönderilen Ovası Yüzey Tahliye projesi inşaatına ait sözleşme dosyası.

İlgi (b)'de gösterilen Bölge Müdürlüğümüz yazısı ekinde 832 sayılı yasa gereğince tescil edilmek üzere Başkanlığınıza gönderilen Bölge Müdürlüğümüz ile Müteahhit arasında akdedilen 65.866.622.- lira ihale bedelli Ovası Tarla Grup Yolları ve Yüzey Tahliye İnşaatına ait sözleşmenin tesciline ait talebimizin ilgi (a) da belirtilen Başkanlığınızın yazısı ekindeki 29.8.1986 gün ve 3-87/56 sayılı kararı uyarınca kabul edilmeyerek dosyanın iadesine karar verilmiştir.

İlgili Daire kararındaki gerekçelere katılmakla beraber :

a) Taşrada teşkilatımızın mevzuatı yeterince bilmemesi dolayısıyla hazineye menfaat temini gayesinin ön planda tutulması sebebiyle yanlış uygulama doğmuştur. Başkanlığınız Daireler Kurulunun bu konudaki prensip kararından teşkilatımızın haberdar olmaması da yanlış uygulamaya neden olmuştur. Ekte sunulan Genel Müdürlüğümüz genelgesinden de anlaşılacağı üzere bu konu açıklığa kavuşturulmuş ve bundan böyle bu tür uygulamaya son verilmiştir.

b) 1985 yılında çiftçilerle yapılan antlaşma gereğince 1986 yılında uygulayacağımız anılan proje sahaları ekilmeyerek boş bırakılmıştır. Proje uygulaması 1986 da yapılamaz ise 1987 yılında da aynı sahaların boş bırakılması istenecek ve dolayısıyla çiftçilerin ve ülkenin gelirine menfi etkisi olacaktır.

c) Her ne kadar uygulama usul açısından yanlış ise de sonuçta temin edilen ek tenzilatla 6431682.- lira hazine menfaati sağlanmıştır.

Yukarıda arzedilen gerekçeler uyarınca ve usul açısından yanlış olan uygulamanın tamamen sona erdirilmiş olduğu da göz önüne alınarak Genel Müdürlüğümüz genelgesinden önce bağtlanmış bulunan sözleşmemizin 832 sayılı yasa gereğince Daireler Kurulunda yeniden incelenerek tescil edilmesi hususunda karar verilmesini saygılarımla arz ederim.

Bölge Müdürü"

denilerek sözleşmenin tescili istenilmiştir.

Dosya üzerinde yapılan incelemede; 77.490.144.- TL. keşif bedelli Ovası Tarla Grup Yolları ve Yüzey Tahliye Bağlantıları Ünite II. Projesi inşaatı işinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 35/a maddesi hükmü uyarınca kapalı teklif usulü ile ihaleye çıkarıldığı ve 2.5.1986 tarihinde yapılan ihaleye, Tic. İnş. Koll. Şti. nin %1,20,....., % 6.70,'ın %1,10,'ın %7,Koll. Şti. %5 ve'ın %13,30 indirim teklifi ile katıldıkları, 29.1.1986 tarih ve 19003 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış bulunan "2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 28. Maddesine Göre İhalelerde Uygulanacak Azami İndirim Miktar veya Oranları ile Uygun Teklifin Tercihinde Kullanılacak Kriter ve Usuller" başlıklı Tebliğdeki kriterlere göre yapılan değerlendirmeler sonucu dosyada mevcut Uygun Bedel Hesap cetveline göre teklif sahiplerinden'ın (%6,70) indirimli teklifinin uygun bedel olduğu tespit edilmiş bulunduğu halde İhale Komisyonunca bu indirim miktarı yeterli görülünce 2886 sayılı Kanunun 43 ncü maddesi hükmü gereğince ihalenin pazarlık usulü ile yapılmasının kararlaştırıldığı ve 13.5.1986 tarihinde pazarlık usulü ile yapılan ihaleye işti

rak eden altı istekliden en fazla indirimde bulunan'ın (%15) indirimli teklifinin komisyonca uygun bulunduğu ve işin anılan şirkete pazarlıkla yaptırılmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 2990 sayılı Kanun ile değişik "Uygun bedelin tespiti" başlıklı 28. maddesinde "Artırmalarda uygun bedel, tahmin edilen bedelden aşağı olmamak üzere teklif edilen bedellerin en yükseğidir.

Eksiltmelerde uygun bedel; tahmin edilen bedeli geçmemek şartı ile teklif edilen bedellerin tercihe lâyık görülenidir.

Kapalı teklif usulüyle yapılan ihalelerde; bedel tahmini yapılmışsa uygun bedel, teklif edilen bedellerden tahmin edilen bedeli geçmemek şartıyla tercihe lâyık görüleni, bedel tahmini yapılmamışsa uygun bedel, teklif edilen bedellerin tercihe lâyık görülenidir. Tercih gerekçeleri kararlarda belirtilir. Ancak, bedel tahmini yapılmamış kapalı teklif usulü ihalelerde ihalenin geçerli sayılması, bizzat ilgili bakanın onayına bağlıdır.

Milli firmalar lehine hangi orana kadar ayırım yapılabileceği Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Uygun bedelin tercihinde kullanılacak kriterler ile eksiltmelerde kabul edilecek azami indirim miktarı veya oranları; işin niteliği nevi ve miktarı, birim fiyatları, istekli tarafından talep edilen avans miktarı ve isteklinin buna benzer teknik ve mali yeterliği ile ilgili diğer hususlar da gözönünde bulundurulmak ve gerektiğinde diğer bakanlıkların da görüşleri alınmak suretiyle her yıl Bayındırlık ve İskan Bakanın koordinatörlüğünde Milli Savunma, Maliye ve Gümrük, Tarım Orman ve Köy İşleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlarınınca tespit olunarak Resmi Gazete'de yayımlanır. " hükmü yer almış, bu maddenin 2 nci fıkrasında "Eksiltmelerde uygun bedel; tahmin edilen bedeli geçmemek şartı ile; teklif edilen bedellerin tercihe lâyık görülenidir" denilmek suretiyle kapalı teklif usulü ile yapılan eksiltmelerde verilen tekliflerin en ucuzunun değil en uygununun bulunması amaçlanmıştır. Zira tenzilatı fazla olan ucuz teklif tercihe lâyık görülen uygun teklif değildir. Tenzilat oranı yanında işin kalitesi ve zamanında bitirilmesi gibi faktörler de önemli olduğundan tekliflerin değerlendirilmesinde bu faktörler de dikkate alınarak en ucuzunun değil en uygununun bulunması gerekmektedir, aynı maddenin son fıkra hükmüne dayanılarak düzenlenmiş bulunan ve 29.1.1986 tarih ve 19003 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 28. Maddesine Göre İhalelerde Uygulanacak Azami İndirim Miktar veya Oranları ile Uygun Teklifin Tercihinde Kullanılacak Kriter ve Usullerle ilgili Tebliğin "Kapsam" başlıklı 1. maddesinde, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamına giren ve kapalı teklif veya belli istekliler arasında kapalı teklif usulüyle (keşif bedeli 100 Milyon TL'nin üzerinde olup da kapalı teklif usulüyle taşaronlara yaptırılacak "emanet" işlerde dahil) ihaleye çıkarılan yapım ve hizmet işle

rinde (konuyla ilgili yeni bir tebliğ çıkarılıncaya kadar) bu tebliğde belirtilen kriter ve usullere uyulacağı belirtilmiş, yine aynı tebliğin "*Uygun Teklifin Seçimi*" başlıklı 7. maddesinde de uygun bedelin tespitine ilişkin esaslar ayrıntılı biçimde yer almış olup ihale komisyonlarının, kapalı teklif usulüyle yapılan ihalelerde uygun bedelin tercihinde bu tebliğde belirtilen esaslara uymaları sağlanmıştır. Başka bir deyişle komisyonlar, Tebliğdeki objektif kıstaslara göre bulunan uygun bedeli, uygun bedel olarak kabul etmeme yetkisine sahip değildirlir.

Hernekadar 2886 sayılı Kanunun "*Tanımlar*" başlıklı 4. maddesinde uygun bedelin tanımı "*Uygun bedel; Araştırmalarda, tahmin edilen bedelden aşağı olmamak üzere teklif edilen bedellerin en yükseğini, eksiltmelerde tahmin edilen bedeli geçmemek üzere, teklif edilen bedellerin tercihe lâyık görülenini, bedel tahmini yapılamayan ihalelerde teklif edilen bedellerin uygun görülenini*" şeklinde yapılmış ve "*tercihe lâyık görüleni*" ibaresine yer verilmek suretiyle uygun bedelin tercihinde komisyonların takdir yetkilerinin bulunduğu şeklinde anlaşılabilir bir ifadeye yer verilmişse de; 2886 sayılı kanunda 2990 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle 28. maddenin son fıkrası değiştirilmiş ve bu fıkranın verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılmış bulunan tebliğin "*kapsam*" maddesinde "..... ihaleye çıkarılan yapım ve hizmet işlerinde bu tebliğde belirtilen kriter ve esaslara uyulur." denilmek suretiyle uygun bedelin tesbiti, tebliğde belirtilen objektif kriterlere bağlanmış bulunmaktadır.

İhale Komisyonlarının takdir yetkisi ise aynı Kanunun "*Komisyonların İhaleyi yapıp yapmamakta serbest olması*" başlıklı 29. maddesinde "*Komisyonlar gerekçesini belirtmek suretiyle ihaleyi yapıp yapmamakta serbesttir. Komisyonların ihaleyi yapmama kararı kesindir.*" biçiminde belirtilmiş bulunmaktadır. Bu madde hükmüne göre ihale komisyonlarının takdir yetkisinin, anılan tebliğdeki kriterlere göre hesaplanan uygun bedeli kabul edip etmeme şeklinde değil gerekçesini göstermek suretiyle ihaleyi yapıp yapmamak konusunda olduğu açık olup bu hüküm uyarınca ihale yapılmadığı takdirde de işin yeniden ihaleye çıkarılması esastır.

Aynı Kanunun "*ihalenin yapılmaması*" başlıklı 43. maddesinde ise, kapalı teklif usulü ile yapılan ihalelerde, istekli çıkmadığı veya teklif olunan bedel komisyonca uygun görülmediği takdirde işin yeniden aynı usulle ihaleye çıkarılması veya idareye yararı görüldüğü takdirde, ihalenin bitiş tarihinden itibaren 15 gün içinde pazarlık usulüyle yaptırılması öngörülmektedir.

Anılan madde hükmüne göre, kapalı teklif usulü ile yapılan ihalelerde ihale komisyonları; İhaleye istekli çıkmaması veya uygun bedelin gerçekleşmemiş olması, başka bir deyişle ihaleye iştirak edenler tarafından teklif edilen bedellerin hiç birinin "*uygun bedel*" niteliğinde olmaması şartıyla idare yararı gördüğü takdirde ihale konusu işin pazarlıkla yaptırılmasına karar verebilirler.

Bu durumda ancak madde metninde öngörülen ve ihalenin yapılması sonucunu doğuran iki şarttan herhangi birinin gerçekleşmesi halinde "Pazarlık usulüyle yapılacak işler" başlıklı 51 nci maddenin "43 ncü ve 49 uncu maddeler uyarınca pazarlık usulüyle sonuçlandırılacak işler" şeklindeki (e) fıkrasında da belirtildiği gibi işin pazarlıkla yaptırılması mümkün olabilecek iken;

2.5.1986 tarihinde yapılan ihaleye 6 istekli katılmış bulunduğundan; "ihaleye istekli çıkmaması" şartı gerçekleşmemiş olmaktadır.

Yine 2.5.1986 tarihinde yapılan ilk ihalede isteklilerce ileri sürülen tekliflerin Tebliğdeki kriterlere göre değerlendirilmesi sonucu uygun bedel bulunmuş olmasına rağmen, ihale komisyonunca indirim miktarı yetersiz bulunarak işin pazarlık usulü ile yaptırılmasına karar verilmiş olmakla pazarlık için gerekli olan ikinci şart da gerçekleşmemiş olmaktadır.

Oysa aynı Kanunun 29. maddesi hükmüne göre ihale komisyonlarının takdir yetkileri Tebliğdeki kriterlere göre gerçekleşmiş bulunan uygun bedeli kabul etmeme şeklinde değil, gerekçesini göstermek suretiyle ihaleyi yapıp yapmama konusunda olduğu bu yetkinin kullanılması halinde ise 43. madde hükmü uygulanarak işin pazarlıkla yaptırılması söz konusu olmayıp, tabi olduğu asıl usulle yeniden ihaleye çıkarılması gerektiği, aksi halde 2886 sayılı Kanunun öngördüğü kapalı teklif usulü ile ihale yerine pazarlık usulüne geçilmiş olacaktır ki bu durumda anılan Kanundaki ihale usullerinden sapmalar söz konusu olabilecektir. Yukarıda açıklanan kanun ve ilgili tebliğ hükümleri muvacehesinde usulüne göre uygun teklif belirlendikten sonra ihale komisyonunun bu teklifi uygun görmeyerek ihalenin 2886 sayılı Kanunun 43 üncü maddesine göre pazarlık usulü ile gerçekleştirilmesini mümkün görülemediğine...

Karar No : 765/1

Tarih : 2.5.1990

ÖZETİ : İhale Komisyonlarının takdir yetkileri şartnamelerde belirtilen hususlarla sınırlı olduğu hk.

..... Başkanlığı ile Otobüs İşletmesi arasında aktedilen Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Personelinin şehrin muhtelif semtlerinden idare merkezinin bulunduğu Bilkent'e götürülüp getirilmesi işine ilişkin sözleşmenin tescilinde hasıl olan tereddüt üzerine 7. Dairece verilip tutanağa aynen alınmış bulunan 12.4.1990 tarih ve 7-1053/2035 Sayılı Karara itiraz olarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından alınan 20.4.1990 tarih ve 434/8433 sayılı itiraz yazısında;

"SAYIŞTAY BAŞKANLIĞINA

..... Başkanlığı, yeni inşa edilen idare binasının bulunduğu Bilkent'e 1984 yılında taşınmıştır. Taşınma sonucu karşılaşılan en büyük problem, personelin işyerine getirilip-götürülmesi konusu olmuştur. Çünkü Şehir merkezinden 15 Km. uzaklıkta olup, hiçbir Resmi ve özel toplu taşıma vasıtası çalışmamaktadır. Belediyesi Genel Müdürlüğünden bu ihtiyacımızın giderilmesi her yıl talep edilmesine rağmen araç yetersizliği nedeniyle isteklerimiz karşılanamamış, kurumda da bu hizmeti görececek yeterli sayıda vasıta olmadığı için ihtiyacımız piyasadan otobüs kiralananarak giderilmeye çalışılmıştır. 1984 yılından beri bu hizmet aynı şekilde karşılanmaktadır.

1989 yılında da, personel taşıması işi için ihaleye çıkılmış ve iş, en düşük ücreti teklif eden Seyahat firmasına ihale edilmiştir. Seyahat firmasının, göreve başladığı 31 Mart 1989 tarihi itibarıyla, görevinde gerekli titizliği ve hassasiyeti göstermiyerek hizmetini devamlı aksatmıştır. Firma, bu tutumu nedeniyle idarece sözlü olarak müteaddit kereler ikaz edilmiş, hizmette bir iyileşme görülmemesi üzerine fotokopileri ekli 01.06.1989 tarih 489-11665 sayılı ve 25.10.1989 tarih 1204-24702 sayılı yazılarımızla uyarılmıştır. Bu uyarılar paralelinde ihale sözleşmesinin C/6 maddesi hükmü gereği 1989/Nisan ayında 165.000.- TL., 1989/Kasım ayında 425.000.- TL., 1989/Aralık ayında 45.000.- TL., 1990/Ocak ayında 165.000.- TL. ve 1990/Şubat ayında 165.000.-TL. olmak üzere ücret tahakkuklarından toplam 965.000.- TL. tutarında cezai müeyyide uygulanmıştır. Aynı zamanda yine ihale sözleşmesinin C/6 maddesi gereği, firmaca taahhüt edilen servis hizmetlerinin aksamaması nedeniyle personelin, piyasadan kiralayarak kuruma geldikleri araçlara ödenecek, ekte fotokopileri bulunan tutanaklarla tesbit edilen ücretler de firmadan tahsil edilerek ilgili araç sahiplerine ödenmiştir.

Yukarıda da açıklandığı gibi, firma görevine başladığı andan itibaren lakaydi tutum ve davranışları nedeniyle devamlı hizmet aksamalarına sebep olmuş, idarenin gerek sözlü gerekse yazılı uyarılarına rağmen hizmette bir iyileşme görülmemiştir. Firmanın hizmetindeki aksamalar, Kurumumuzu da etkilemiş, personelin mesaiye vaktinde yetişememesi sebebiyle Kurulumuz hizmetlerinde de aksamalar meydana gelmiş, personel olumsuz hava şartlarından büyük miktarda rahatsız olmuştur.

..... Seyahat firması, 1989 mali yılı personel taşıma işi ihalesini en ucuz teklif vererek almasına rağmen hizmetini aksatması ve personelin mesaisini tam yapamaması nedeniyle Kurumun rasyonel çalışmasını aksatarak kurumun hizmet kaybına sebep olduğundan Kurum hizmetlerindeki maliyet artışı sebebiyle daha büyük ekonomik kayıplara sebep olmuştur.

İhale Komisyonu, firmanın durumunu 1989 yılındaki uygulaması ile bildiği için 1990 Mali Yılı personel taşıma ihalesinde, ihaleye katılarak en düşük ücreti teklif etse bile, 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu 28'nci maddesinin kendisine tanıdığı yetkiye istinaden Seyahat firmasına ihaleyi vermemekte kararlı olmakla birlikte ihale evraklarının incelenmesi aşamasında eski tarihle tasdiklenmiş evrak tanzimi, o aşamada, şartnameye aykırı olarak yorumlanmış ve firmayı ihale dışı bırakmıştır.

İhale Komisyonunun görüşleri Başkanlığımızca da uygun görülmüş olup, 1989 yılı personel taşıma sözleşmesinin sona ermiş olması ve hizmetin aksatılmadan rasyonel olarak yürütülebilmesi için ekli bilgi ve belgeler ışığında 12.4.1990 tarih ve 7.1053/2035 sayılı kararının 832 Sayılı Sayıştay Kanunu'nun 1260 Sayılı Kanunla değişik 32'nci maddesi gereğince Dava Daireleri Kurulunda görüşülerek 1990 Mali Yılı Personel taşıma ihalesi sözleşmesinin tescili hususunu arz ederim.

Başkan Vekili"

denilerek sözleşmenin tescili istenmiştir.

Dosya üzerinde yapılan incelemede;

..... Başkanlığı personelinin şehrin muhtelif semtlerinden idare merkezinin bulunduğu Bilkent Üniversitesine getirilip, götürülme işinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 35/a ve 37. maddeleri hükmü uyarınca kapalı teklif usulüyle ihaleye çıkarıldığı, 13.2.1990 tarihinde yapılan ihaleye 4 firmanın teklif verdiği ve bu tekliflerden OTOBÜS İŞLETMECİLİĞİ firmasının teklifi, ihale şartnamesinin 3/c-c maddesinde istenilen belgeleri ihtiva etmemesi nedeniyle kabul edilmediği, SEYAHAT şirketinin teklifinin ise, ihale komisyonunca aynı şartnamenin 3/f maddesindeki " otobüse sahip olduklarını resmi belge ile belgelendirmeleri," şeklindeki ifadede yer alan "resmi belge" ibaresinin noter tasdikli ruhsat belgesinin yeni tarihli olması gerektiği şeklinde yorumlanması sonucu anılan firmanın eski tarihli ruhsat belgelerini içeren teklifinin değerlendirilmediği, şartnameye uygun olarak verilen tekliflerden OTOBÜS İŞLETMESİ'nin teklifinin uygun teklif görülerek ihalenin adı geçen firmaya yapıldığı anlaşılmıştır.

Bu konuyla ilgili olarak verilen itiraz yazısında; seyahat firmasının, 1989 yılı personel taşıma işi ihalesini en ucuz teklif vererek aldığı ve görevini yapmaması nedeniyle kurumun işlerinin aksamasına sebep olduğu ve dolayısıyla maliyet artışı ile ekonomik kayıplara neden olduğu, ihale komisyonunda firmanın bu durumunu bildiği için 1990 yılı personel taşıma ihalesinde, ihaleye katılarak en düşük ücreti teklif etse bile, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 28. maddesinin kendisine tanıdığı yetkiye dayanarak anılan firmaya ihaleyi vermemeye kararlı olduğu ve evrakların

incelenmesi aşamasında eski tarihle düzenlenen belgeleri şartnameye aykırı olarak yorumlandığı ve firmanın ihale dışı bırakıldığı iddia edilmiş ise de;

Sözkonusu ihale, 2886 sayılı Kanunun 37. maddesi hükmü uyarınca Kapalı Teklif Usulü ile yapılarak, bu iş'le ilgili şartname hazırlanmış ve hazırlanan şartnamede açıkça idarece ihaleye katılacak firmalardan istenecek şartlar ve belgeler ana başlıklar halinde sayılmış ve bu şartlar çerçevesinde ihaleye çıkarılmıştır.

Verilen tekliflerin, şartnamede öngörülen koşullar doğrultusunda değerlendirilmesi gerekirken, ihale komisyonu, şartnamede açık olarak yer almayan gerekçe ile Seyahat firmasının teklifini geçerli saymamıştır.

İhale Komisyonunun gerekçesinde "*Şartnamenin 3/F maddesinde istenilen şartların resmi belge ile belgelendirilmesi gerekirken, geçmiş tarihli noter tasdikli belge ibraz edildiğinden*" denilmek suretiyle verilen belgelerin geçmiş tarihli olmasına karşı çıkılarak adı geçen firmaya ait teklif eksik kabul edilerek ihale dışı bırakılmıştır.

Öte yandan anılan şartnamenin "*İhaleye Girebilme Şartları*" başlıklı 3. maddesinin (F) bendinde ise "*En az 43 kişilik şehirlerarası hizmet görebilecek nitelikte 10 otobüse sahip olduklarını resmi belge ile belgelemeleri*" denilmektedir.

Buna göre ihaleye katılabilmek için;

- a) Beher otobüsün yolcu kapasitesinin en az 43 kişi olması,
 - b) Otobüslerin şehirlerarası taşımacılık yapabilecek nitelikte olması,
 - c) İhaleye katılmak isteyeninin en az 10 otobüsü bulunması,
 - d) Bu 10 otobüsün taşıma işini üstlenecek gerçek veya tüzel kişiye ait olduğunun resmi bir belge ile belgelendirilmesi,
- gerekmektedir.

Maddede "..... resmi bir belge ile belgelendirmeleri" denilerek belgelendirmenin teklifin verileceği tarihten veya ihale tarihinden ne kadar önceki süre içinde düzenlenmiş resmi bir belgenin kabul edileceğine ilişkin herhangi bir koşul getirilmemiştir. Bu durumda, belgelendirme hususunda zaman sınırlaması veya tarih belirlemesi yapılmamış olduğundan, otobüslerin, ihaleye katılacak kişilerin mülkiyetinde olduğunu belirliyecek resmi bir belgenin düzenlenip verilmesi yeterli olacaktır. Şartnameye göre belge tarihinin önemi bulunmamaktadır.

Kaldiki, taşıma ihalesi üzerinde kalan Otobüs İşletmesinin, Otobüslerin bu firmaya ait olduğunu belgeleyen resmi belgenin bir tanesi 1989 tarihli diğerleri, 1990 tarihli olup bu firma açısından da belgenin geçerliliğinde belli bir tarih esasına bağlı kalınmamıştır.

İdarenin amacı, ihaleye katılacak firmaların sahip olduklarını ileri sürdükleri otobüslerin kendilerine ait olduğunu belgelendirmelerinde, yakın tarihli bir belgenin aranılması şeklinde olsa idi, bu hususu tarih belirliyerek şartnameye koyabilirdi.

Nitekim, 2886 sayılı Kanunun "*Şartnameler*" başlıklı 7. maddesinin giriş cümlesinde, "*İhale konusu işlerin her türlü özelliğini belirten şartname ve varsa ekleri idarece hazırlanır.*" denilmek suretiyle idarelerce ihale konusu iş'e ait her türlü özelliklerin açık olarak belirtilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Yine aynı Kanunun "*İsteklilerde aranacak nitelikler ve istenecek belgeler*" başlıklı 16. maddesinin ilk fıkrasında, "*İdarece ihalelerin en elverişli koşullarla sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla, isteklilerde belirli mali ve teknik yeterlik ve nitelikler aranabilir. Bunları tesbite yarayan belgelerin neler olduğu, şartnamelerde gösterilir.*" denilerek, idarelere istedikleri şartları şartnamelere koyma imkanı da getirilmiştir.

Bu hükümler, idarelere istedikleri koşulları şartnamelere koyup, ihtilafsız ihale yapmalarına olanak sağlamaktadır.

Bu nedenle, idareler, 2886 sayılı Kanunun 5. maddesinde yer alan ihalelere katılabilmek için gerekli nitelik ve yeterliliğe haiz bulunmak hükmünü şartnameler hazırlanırken, gözönünde bulundurmak zorundadırlar. Aksi halde ihale aşamasında yorum yaparak, bu hükmü kullanmaları mümkün değildir.

..... SEYAHAT firması teklifinin ihale dışı bırakılmasında diğer bir neden olarak da, anılan firmanın daha önceki taşıma işinde görevini yerine getirirken, cezalı çalışması gösterilmiştir.

İhale komisyonlarının yetkileri sınırsız bir yetki değildir. Bu yetki belli şartların oluşması halinde kullanılır. Komisyon, yetkisini kullanırken gerekçesini kararında göstermek zorundadır. Gerekçenin de dayanağı ve ihaleyi etkileyecek nitelikte olması gerekir. İhaleyi etkileyecek gerekçeler arasında ihaleye fesat karışması, piyasada ani değişmelerin olması, rekabetin yeterince sağlanmamış bulunması ve şartnamelerin eksik ve hatalı düzenlenmesi gibi nedenler sayılabilir. Olayımızda sayılan nedenlerin hiç biri ortaya çıkmamış olduğu halde, cezalı çalışma sebebiyle firmasının teklifi geçersiz sayılmıştır.

Halbuki sözleşme ile de firmaların cezalı çalışmalarına izin verildiğinden, cezalı çalışmalar firmaların yasal hakkı olmaktadır.

..... Firmasının yukarıda açıklandığı üzere şartnameye aykırı bir teklifi olmadığı halde, şartnamenin (3/F) maddesi hükmüne aykırı olarak adı geçen firmanın ihale dışı bırakılması konusunda ihale komisyonunun takdir yetkisinin bulunmaması ve sonuç olarak ihalede eşitlik ilkesinin bozularak sağlanmak istenilen rekabetin önlenmiş olması nedenleri ile sözleşmenin tescilinin mümkün görülmediğine oy çokluğu ile karar verildi.